

Ενότητα 3η
Η ΓΑΛΛΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

*Η Ελευθερία οδηγεί το λαό-
Πίνακας του Ντελακρουά*

*Η άλωση της
Βαστίλης*

Θάνατος στη γκιλοτίνη(λαιμητόμος)

Η Μαρία-Αντουανέτα στη λαιμητόμο

Ένας “ξεβράκωτος”(sans culotte)

Μαξιμιλιανός Ροβεσπιέρος

Ζωρζ Ζακ Δαντόν

Ζαν Πολ Μαρά

*Λουί Αντουάν Λεόν
Ντε Σαιν Ζύστ*

Λουδοβίκος 16^{ος}

Μαρία Αντουανέττα

Τα αίτια της Γαλλικής Επανάστασης:

Α. Η παρακμή του φεουδαρχικού συστήματος και του θεσμού της απόλυτης μοναρχίας. Η εξουσία του βασιλιά, οι ευγενείς και οι κληρικοί (ιερείς) άρχισαν να αμφισβητούνται. **Οι δύο τάξεις (ευγενείς και κλήρος)** είχαν μόνο δικαιώματα και καμία υποχρέωση, ενώ αποτελούσαν το μικρότερο κομμάτι του λαού της Γαλλίας, σε αντίθεση με την **Τρίτη Τάξη (αστοί-εργάτες-αγρότες)**, που ήταν η πολυπληθέστερη, αλλά δεν είχε κανένα δικαίωμα και πλήρωνε όλους τους φόρους.

Β. Οι πρωτοποριακές ιδέες του Διαφωτισμού που τόνιζαν τη σημασία της λαϊκής κυριαρχίας, των φυσικών δικαιωμάτων και της διάκρισης των εξουσιών.

Γ. Ο Επταετής Πόλεμος μεταξύ Αγγλίας και Γαλλίας για τον έλεγχο της Φλόριντα και του Καναδά είχε προκαλέσει οικονομικά προβλήματα στη Γαλλία, η οποία βρισκόταν στα πρόθυρα οικονομικής κατάρρευσης ύστερα και από τη συμμετοχή της στον Πόλεμο της Αμερικάνικης Ανεξαρτησίας.

Δ. Η ενίσχυση της αστικής τάξης, δηλαδή των εμπόρων, βιοτεχνών και τραπεζιτών, που έφερναν χρήμα στη Γαλλία, αλλά δε συμμετείχαν στην εξουσία.

Ε. Οι φτωχοί αγρότες και εργάτες, που πλήρωναν το σύνολο των φόρων και δεν είχαν κανένα πολιτικό και κοινωνικό δικαίωμα.

Στ. Ο φοβερός χειμώνας του 1788-1789. Η σοδειά εξαιτίας των χαμηλών θερμοκρασιών είχε καταστραφεί και ο λαός λιμοκτονούσε.

Α' φάση της Γαλλικής Επανάστασης (1789-1792)

5 Μαΐου 1789: Ο βασιλιάς Λουδοβίκος 16^{ος} συγκάλεσε συνέλευση των τάξεων και ζήτησε να επιβληθούν καινούριοι φόροι για να αντιμετωπιστεί η οικονομική στενότητα. Οι εκπρόσωποι της Τρίτης Τάξης αντιδρούν και ο βασιλιάς κλείνει την αίθουσα όπου συνεδρίαζαν οι Τάξεις.

20 Ιουνίου 1789: Οι εκπρόσωποι της Τρίτης Τάξης συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα του σφαιριστηρίου, όπου ορκίστηκαν ότι θα δημιουργήσουν Σύνταγμα Νόμων. Ο βασιλιάς αναγκάστηκε να υποχωρήσει.

9 Ιουλίου 1789: Η συνέλευση του Σφαιριστηρίου ονομάστηκε Συντακτική Εθνοσυνέλευση και στόχος της ήταν να δώσει στη Γαλλία Σύνταγμα. Ο βασιλιάς συγκέντρωσε στρατό να διαλύσει την Εθνοσυνέλευση.

14 Ιουλίου 1789: Ο λαός του Παρισιού για να υπερασπιστεί την Εθνοσυνέλευση καταλαμβάνει την Βαστίλλη, τόπο φυλάκισης και βασανιστηρίων, σύμβολο του Παλαιού Κάθεστώτος, δηλ. της απόλυτης μοναρχίας. Η 14^η Ιουλίου αποτελεί την εθνική εορτή των Γάλλων.

4 Αυγούστου 1789: Η Συντακτική Συνέλευση καταργεί τα προνόμια του κλήρου και των ευγενών.

26 Αυγούστου 1789: Ψηφίζεται η Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη, βασισμένη στις αρχές του Διαφωτισμού.

5 Οκτωβρίου 1789: Ο βασιλιάς αναγκάζεται να υποχωρήσει μετά την κατάληψη των ανακτόρων των Βερσαλλιών.

1791-Σύνταγμα Συντακτικής Συνέλευσης

Εγκαθιδρύθηκε το πολίτευμα της **Συνταγματικής Μοναρχίας**, δηλαδή ο βασιλιάς έπρεπε να υπακούει στους νόμους. Στη συντακτική συνέλευση υπήρχαν τρεις πολιτικές παρατάξεις που ονομάστηκαν από τη θέσεις στις οποίες κάθονταν: **η δεξιά**, που στήριζε το βασιλιά, **το κέντρο** που ζητούσε ο βασιλιάς να υπακούει στο σύνταγμα και **η αριστερά**, που ήθελε κατάργηση της μοναρχίας και πολίτευμα σαν το αμερικάνικο.

Στο Σύνταγμα ορίστηκαν τα εξής:

Α. Το έθνος ανακηρύχθηκε **κυρίαρχο**.

Β. η βουλή ασκούσε τη **νομοθετική εξουσία** μετά από εκλογές.

Γ. Δικαίωμα ψήφου είχαν όσοι είχαν **περιουσία** και **πλήρωναν φόρους**.

Δ. Η εκτελεστική εξουσία ανατέθηκε στο βασιλιά και σε έξι υπουργούς.

Ε. Η δικαστική εξουσία αφαιρέθηκε από το βασιλιά και ήταν **ανεξάρτητη**.

Στ. Η περιουσία του κλήρου περνά στο κράτος και με εγγύηση τα κτήματα της εκκλησίας **εκδίδεται χαρτονόμισμα**. Ο κλήρος οφείλει υπακοή στο κράτος.

Ζ. Καταργούνται οι συντεχνίες (ομάδες επαγγελματιών) και σταματούν οι **απεργίες**.

Παράλληλα, ιδρύονται **οι λέσχες (πολιτικές οργανώσεις)** με ριζοσπαστική ιδεολογία. Τα μέλη των λεσχών ορκίζονται πίστη και αφοσίωση στην Επανάσταση. Τέτοιες λέσχες ήταν οι **Ιακωβίνοι** και οι **Κορδελιέροι**, που πήραν το όνομά τους από τα μοναστήρια όπου συνεδρίαζαν.

Σεπτέμβριος 1791: Γίνονται εκλογές και κυριαρχούν στη Νομοθετική Συνέλευση **οι Γιρονδίνοι** (πολιτική ομάδα από τη Γιρόνδη). Ο βασιλιάς συνεννοείται με τους αυτοκράτορες της Αυστρίας και της Πρωσίας για να καταπνίξει την επανάσταση. Οι επαναστάτες-και ιδιαίτερα οι πιο ακραίοι και ριζοσπάστες- **οι sans culottes (οι "ξεβράκωτοι"**, γιατί δε φορούσαν τα παντελόνια των ευγενών) ζητούσαν να φύγει ο βασιλιάς.

20 Απριλίου 1792: Οι Γιρονδίνοι ξεσηκώνουν το λαό να κάνει πόλεμο εναντίον Αυστρίας και Πρωσίας με το αιτιολογικό ότι τα κράτη αυτά καταπατούν εδάφη της Γαλλίας. Η πείνα ωθεί τους Γάλλους στον πόλεμο.

10 Αυγούστου 1792: Ο λαός καταλαμβάνει τα ανάκτορα του Κεραμεικού και ο βασιλιάς τίθεται σε περιορισμό.

Νομοθετική Συνέλευση 1792

Οι επαναστάτες με επικεφαλής το **Δαντόν** προχωρούν σε ριζοσπαστικές ενέργειες:

Α. αναγνωρίζονται σε όλους τους άνδρες πολιτικά δικαιώματα (θέσπιση της καθολικής ψηφοφορίας)

Β. δήμευτηκαν οι περιουσίες των αριστοκρατών που είχαν διαφύγει στο εξωτερικό.

Γ. διαχωρίστηκε η εκκλησία από το κράτος

Δ. η πατρίδα κηρύχθηκε σε κίνδυνο

20 Σεπτεμβρίου 1792: Οι Γάλλοι νικούν στο Βαλμύ τα αυστριακά και πρωσικά στρατεύματα και έτσι η επανάσταση σώζεται την τελευταία στιγμή από την καταστροφή.

Β' φάση της Επανάστασης (Σεπτέμβριος 1792-Ιούλιος 1794)

Σεπτέμβριος 1792-Συμβατική Συνέλευση

Μετά από εκλογές με καθολική ψηφοφορία αναδείχθηκε η **Συμβατική Συνέλευση** στην οποία συμμετείχαν οι **Ορεινοί και οι Πεδινοί**. Οι ριζοσπαστικοί με τις πλέον επαναστατικές ιδέες, κατέλαβαν το άνω αριστερό μέρος της αίθουσας της Εθνοσυνέλευσης και ονομάστηκαν **Ορεινοί** επειδή τα έδράνα τους ήταν στο ψηλότερο μέρος του αμφιθεάτρου.

21 Σεπτεμβρίου 1792: με πρόταση των Ορεινών και για πρώτη φορά στην Ευρώπη εγκαθιδρύεται το πολίτευμα της αβασίλευτης δημοκρατίας.

1 Ιανουαρίου 1793: Καθιερώνεται το **νέο ημερολόγιο** και το 1793 ορίζεται ως έτος 1 της Επανάστασης. Επίσης, καταργείται ο Χριστιανισμός και καθιερώνεται η λατρεία του **Ανώτατου Όντος**, ενώ **αλλάζουν τα ονόματα των μηνών** [Στους μήνες δόθηκαν νέα ονόματα, ώστε να μη θυμίζουν τίποτα από το παρελθόν καθεστώς. Οι μήνες του ημερολογίου της γαλλικής επανάστασης κατά σειρά ήταν οι: Vendémiaire ("Τρυγητής"), Brumaire ("Ομιχλώδης"), Frimaire ("Παχνώδης"), Nivôse ("Χιονώδης"), Pluviôse ("Βροχώδης"), Ventôse ("Ανεμώδης"), Germinal ("Βλασταίος"), Floréal ("Ανθώδης"), Prairial ("Λειβάδιος"), Messidor ("Θεριστής"), Thermidor ("Θερμός") και Fructidor ("Οπωρώδης").]

Η περίοδος της Τρομοκρατίας

21 Ιανουαρίου 1793: Ο Λουδοβίκος 16^{ος} και η σύζυγός του Μαρία Αντουανέτα αποκεφαλίζονται στη λαιμητόμο, ενώ στη γαλλική ύπαιθρο εμφανίζονται κινήματα εναντίον της Επανάστασης. Η Συμβατική Συνέλευση με πιέσεις των Ορεινών αποφασίζει τη σύσταση Επιτροπής Δημόσιας Σωτηρίας και Ασφάλειας καθώς και τη δημιουργία λαϊκών δικαστηρίων, ώστε να σωθεί η Επανάσταση από τους προδότες.

Ιούνιος 1793: Συλλαμβάνονται οι ηγέτες των αντεπαναστατών. Σχηματίζεται νέα κυβέρνηση με επικεφάλης **το Ροβεσπιέρο**, ηγετικό στέλεχος των Ορεινών. Συνεργάτες του ήταν **ο Νταντόν, ο Μαρά και ο Σαιν Ζυστ**.

Δράση των Ορεινών: Οι Ορεινοί οργάνωσαν το στρατό, βελτίωσαν το επίπεδο ζωής των φτωχών, έχοντας όμως να αντιμετωπίσουν τους ανατροπείς της Επανάστασης και εξωτερικούς εχθρούς οδηγήθηκαν σε ακρότητες: εκτέλεσαν 40.000 ανθρώπους που θεωρήθηκαν ύποπτοι για αντεπαναστατική δράση, γι' αυτό και η εποχή τους ονόμαστηκε **Περίοδος της Τρομοκρατίας**.

28 Ιουλίου 1794: Ο Ροβεσπιέρος και οι συνεργάτες του αποκεφαλίζονται με εντολή της Συμβατικής Συνέλευσης.

Ιστορία Γ' Γυμνασίου-Πρόσθετο Παράθεμα

ΑΝΑΤΟΛ ΦΡΑΝΣ

Οι Θεοί Διψούν

Με φόντο τα συνταρακτικά γεγονότα της Γαλλικής Επανάστασης κατά την εποχή της Τρομοκρατίας, ο νομπελίστας Γάλλος συγγραφέας Ανατόλ Φρανς, μας δίνει στο βιβλίο του «Οι Θεοί Διψούν» μιαν εξαιρετικά βίαιη και απομυθοποιητική εικόνα των βαθύτερων κινήτρων που ενεργοποιούν τους ανθρώπους, σπρώχνοντας τους στον ερωτά ή τον θάνατο. Κεντρικό πρόσωπο ο Εβαρίστ Γκαμελέν, φτωχός νεαρός ζωγράφος, ιδεολόγος και με ευγενή αισθήματα, που διορίζεται ένορκος στο επαναστατικό δικαστήριο. Διψά για δικαιοσύνη και ως φανατικός Ιακωβίνος και οπαδός του Μαρά και του Ροβεσπιέρου υπερασπίζεται την εξόντωση όσων προδίδουν τα ιδανικά της Γαλλικής Επανάστασης.

Το πνεύμα του Εβαρίστ, από φυσικού του ανήσυχο και λεπτολόγο, γέμιζε, με τα μαθήματα των Ιακωβίνων και με το θέαμα της ζωής, υποψίες και φόβους. Τη νύχτα, διασχίζοντας, για να πάει στο σπίτι της Ελοντί, τους κακοφωτισμένους δρόμους, νόμιζε πως από κάθε φεγγίτη διέκρινε μέσα στο υπόγειο κάποιο πιεστήριο πλαστών χαρτονομισμάτων στο βάθος του αδειανού μαγαζιού του μπακάλη ή του φούρναρη. φανταζόταν αποθήκες ξέχειλες από τρόφιμα αποκρυμμένα μέσα απ τα αστραφτερά παράθυρα των εστιατορίων του φαινόταν πως άκουγε τα λόγια των κερδοσκόπων που προπαρασκεύαζαν την καταστροφή της χώρας αδειάζοντας μπουκάλες κρασί. Μέσα στα ακάθαρτα στενά, έβλεπε τις νεαρές ιέρειες του έρωτα έτοιμες να ποδοπατήσουν το εθνόσημο κάτω απ τα χειροκροτήματα της κομψής νεότητας. έβλεπε παντού συνωμότες και προδότες. Και διαλογιζόταν: Δημοκρατία! εναντίον τόσων μυστικών ή φανερών εχθρών, δεν έχεις παρά μια και μόνο βοήθεια. Αγία γκιλοτίνα, σώσε την πατρίδα!.. ... Οι φυλακές ήταν ασφυκτικά γεμάτες· ο δημόσιος κατήγορος εργαζόταν δεκαοκτώ ώρες την ημέρα. Στις ήττες που πάθαιναν οι στρατιές, στις στάσεις που ξεσπούσαν στις επαρχίες, στις συνωμοσίες στις σκευωρίες, στις προδοσίες, η Συμβατική Συνέλευση αντέτασσε την τρομοκρατία. Οι θεοί διψούσαν.

Δίκαζαν μέσα στον πυρετό και μέσα στην υπνηλία που τους έφερνε η περίσσια εργασία, δίκαζαν κάτω από την υποκίνηση των έξω, και τις διαταγές του κυρίαρχου, κάτω από τις φοβέρες που τους έριχναν οι ξεβράκωτοι και οι πλέχτρες που στοιβάζονταν στους εξώστες και στον κοινό χώρο, δίκαζαν συμφωνά με τεκμήρια παράφρονα και με έγγραφα φρενιασμένα, μέσα σ' έναν αέρα βρώμικο που βάραινε τη σκέψη, έκανε τ' αυτιά να βουίζουν και να χτυπούν οι κρόταφοι, και πάνω στα μάτια έριχνε

ένα πέπλο όλο αίμα. Αόριστες φήμες κυκλοφορούσαν στο πλήθος, για τους ενόρκους που είχαν διαφθαρεί από το χρυσάφι των κατηγορουμένων».